

Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

«Наукові інновації та передові технології»

(Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»)

Випуск № 4(32) 2024

Київ – 2024

Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration

within the work of the Publishing Group «Scientific Perspectives»

«Scientific innovations and advanced technologies»

(Series «Management and administration», Series «Law», Series «Economics», Series «Psychology», Series «Pedagogy»)

Issue № 4(32) 2024

Kyiv – 2024

ISSN 2786-5274 Print
УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4\(32\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4(32))

«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування»,
Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»):
журнал. 2024. № 4(32) 2024. С. 1415.

Рекомендовано до друку Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління
(Рішення від 08.04.2024, № 5/4-24)

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
серія КВ № 24962-14902Р від 13.09.2021 р.

Журнал видається за наукової підтримки: Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Асоціація науковців України», громадської організації
«Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і
психологів з духовно-морального виховання».

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2021 № 1290
журналу присвоєно категорію "Б" із права

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 01.02.2022 № 89
журналу присвоєно категорію "Б" із педагогіки

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу
присвоєно категорію "Б" із економіки та державного управління

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.06.2023 № 768 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальностей 073 - менеджмент, 076 - підприємництво
та торгівля, 015 - професійна освіта

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 23.08.2023 № 1035 журналу
присвоєно категорію "Б" зі спеціальності 053 - психологія

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної
бази Index Copernicus, міжнародної пошукової системи Google
Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу у галузях державного управління,
права, економіки, психології, педагогіки та його інтеграції у світовий науковий простір, шляхом оприлюднення
результатів наукових досліджень.

Головний
редактор

Романенко Євген Олександрович - доктор наук з державного
управління, професор, Заслужений юрист України, полковник
Генерального штабу Збройних Сил України, Президент громадської
наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з
державного управління» (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Абусалімов Георгій - завідувач кафедри фізичних, біомеханічної справи та страхування Батумського державного університету імені Шота Руставелі (Батумі, Грузія)
- Божов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Управління та адміністрування»

Gruzd M.V. <i>THE IMPACT OF CONSTITUTIONAL AND LEGAL REFORMS ON THE DEVELOPMENT OF PUBLIC GOVERNANCE</i>	18
Баранов О.О. <i>ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПОСЛУГ БАНКІВСЬКИХ СТРУКТУР В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ</i>	31
Богоніс А.Р. <i>ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЮ СФЕРОЮ: ВИКЛИКИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ</i>	41
Довгань В.В. <i>ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ</i>	49
Клячин А.К. <i>ОСОБЛИВОСТІ КОНФІГУРАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ПОЛІТИЧНОГО ІНТЕРНЕТ ПРОСТОРУ В РЕГІОНАЛЬНОМУ ВИМІРІ (НА ПРИКЛАДІ МДНІПРО)</i>	58
Кришній П.І., Никифоров О.В. <i>ДОСВІД СТВОРЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ УКРАЇНИ В АНТИТЕРОРИСТИЧНІЙ ОПЕРАЦІЇ (2014 – 2018 рр.)</i>	71
Крусян Р.А. <i>ПРАВОВА ДЕРЖАВА В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ОСНОВНИХ СВОБОД</i>	83
Кудрявський І.В. <i>ІНФОРМАЦІЙНО- ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ, ЙОГО СУБ'ЄКТИ ТА ОБ'ЄКТИ ЯК БАЗОВІ ПОНЯТТЯ СФЕРИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗА НАПРЯМКОМ ЗАХИСТУ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ</i>	94
Кузьмич А.В. <i>АЛГОРИТМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВПРАЦІ САМОВРЯДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ У ПРОЦЕСАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ</i>	107
Нагаєв В.М., Науменко А.О., Гіржева О.М. <i>МОТИВАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ФАХІВЦІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ</i>	117

- Смолінська Н.В., Фалцк О.П., Захарчук В.С. 827
*ВОЄННИЙ СТАН І ЙОГО ВИКЛИКИ ДЛЯ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ :
ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛОГСТИКОЮ*

СЕРІЯ «Педагогіка»

- Butenko O.H. 837
*EDUCATION AND UPBRINGING: READINESS OF FUTURE TEACHERS FOR
GENDER EDUCATION OF CHILDREN*

- Dobrovolska R.O., Bilozerska H.O. 846
*UKRAINIAN MUSIC THERAPY AS A PHENOMENON OF MODERN UNIVERSITY
EDUCATION: TRENDS OF DEVELOPMENT AND FORMATION*

- Безкоровайна Л.В., Боровських О.В. 856
*ЛОГІСТИКА ПРОЄКТУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ
СПРАВИ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ*

- Біла О.А., Чичук А.П., Кучай Т.П. 866
*РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ШЛЯХОМ РЕАЛІЗАЦІЇ
КРЕАТИВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА*

- Боян-Гладка С.П. 876
*МЕТОДИКА ГУРТКОВОЇ РОБОТИ З ЕТНОГРАФІЇ У ВИЩІЙ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ*

- Ватковська М.Г., Мотуз Т.В. 885
*СТРАТЕГІЇ ТА ПРАКТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ
ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ*

- Грень Є.С. 897
*ОСНОВНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ДО ВИКЛИКІВ
ЦИФРОВІЗАЦІЇ*

- Григораш О.В. 906
*ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ: ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ
РОЗВИТКУ*

- Дарманська І.М. 916
*МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ
ЯК УМОВА ЙОГО СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ*

- Дняк В.В., Маркова С.В., Волобуєв В.В. 928
*КОНЦЕПЦІЇ ВІЙСЬКОВОГО ЛІДЕРСТВА В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ
ЄВРОАТЛАНТИЧНОГО ПРОСТОРУ*

- Єфімова О.М., Жицька С.А., Бецько О.С., Браєвська А.І., Журавель В.В. 938
*ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ
ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ТА САМОСТІЙНОГО ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ З
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ КУРСАНТАМИ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДІВ: РОЛЬ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ*

Іваніська І.В. <i>МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМ ПРАЦІВНИКАМ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ РАКЕТНО-АРТИЛЕРІЙСЬКОГО ОЗБРОЄННЯ</i>	952
Ігнатенко Н.В. <i>ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ В ШКОЛІ (2010-2014 РР.)</i>	961
Канішевська Л.В. <i>ВИХОВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ ЛІДЕРІВ МАЙБУТЬОГО ЯК СОЦІАЛЬНО ЗРІЛОЇ ОСОБИСТОСТІ</i>	974
Крамаренко В.О., Бровата О.Б., Ільченко О.В. <i>ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	984
Литвин А.Ф., Залішук С.В. <i>ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ</i>	994
Лісовець О.В., Лісовець О.В. <i>ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ПОЧУТТІВ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ</i>	1004
Лукіяничук І.В. <i>ХМАРНІ ПЛАТФОРМИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ</i>	1017
Луценко В.В., Костенко Л.В., Салдан С.О., Заболотний І.П., Дорохіна Л.О. <i>ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА</i>	1030
Маранчак М.М. <i>ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ КОРИСТУВАЧІВ БІБЛІОТЕК</i>	1040
Найдюк І.С. <i>ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ STREAM-ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАКТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ</i>	1052
Паска Т.В., Безугла Я.І., Красильникова І.В. <i>ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ: МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЗБІЛЬШЕННЯ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ І ВИКЛАДАЧІВ</i>	1061
Підліпняк І.Ю. <i>ФОРМУВАННЯ ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ</i>	1074

Полянничко А.О., Іонова І.М., Знобей О.В. <i>СОЦІАЛЬНА РОБОТА З МОЛОДОЮ СІМ'ЄЮ В УМОВАХ ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ</i>	1086
Прохорчук О.М. <i>ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ STEM-ОСВІТИ ДЛЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ- МАГІСТРАНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ</i>	1097
Проценко П.В. <i>РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ</i>	1106
Романишина О.Я., Зарембіцький О.Ю. <i>ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНОНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ</i>	1119
Семко Л.П. <i>МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ В 7-9 КЛАСАХ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ</i>	1128
Соболь Н.М. <i>ЗНИЖЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗВО НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ</i>	1138
Стещенко О.Л. <i>ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ</i>	1150
Сурков К.Ю., Ізвалов О.В., Книшук А.В., Сорокун С.В. <i>3D МОДЕЛЮВАННЯ ІЗ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ</i>	1159
Тернавська Т.А., Журат Ю.В., Суркова К.В. <i>ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОГО ІМДЖУ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	1170
Туляєв В.В. <i>КРИТЕРІЙ «ОБ'ЄКТИВНІСТЬ» ТЕОРІЇ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН «РИСУНОК», «ЖИВОПИС» ВИЩОЇ ШКОЛИ</i>	1180
Халілі Ф.А. <i>ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ: СУТНІСТЬ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ</i>	1195
Цибульська С.М. <i>ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧИТЕЛІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЩОДО ПОДОЛАННЯ ОСВІТНИХ ВТРАТ</i>	1207
Яковичина Т.В. <i>ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ КРЕАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ</i>	1221

УДК 378.046-021.68

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4\(32\)-1207-1220](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-4(32)-1207-1220)

Цибульська Світлана Михайлівна старший викладач кафедри дошкільної та початкової освіти ІПО, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053, <https://orcid.org/0000-0001-5935-3351>

ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД УЧИТЕЛІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЩОДО ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ

Анотація. У статті розкрито особливості надання педагогічного супроводу закладами післядипломної педагогічної освіти вчителям закладів загальної середньої освіти щодо подолання освітніх втрат.

Висвітлено підходи до проблеми діагностики та компенсації освітніх втрат в умовах воєнного стану, визначено механізми їх мінімізації та подолання шляхом злагодженої партнерської взаємодії викладача та вчителя.

З метою уникнення розбіжностей у трактуванні категоріального-понятійного апарату нами було уточнено сутнісне значення термінів «освітні» та «навчальні втрати»; конкретизовано типи навчальних втрат і зазначено причини, що призводять до їх виникнення.

Наголошено на кумулятивному (накопичувальному) характері навчальних втрат та зазначено їх негативний вплив як на окрему особистість, так і на розвиток держави загалом.

Розкрито чинники, які впливають на академічний прогрес, та наголошено, що першочерговим завданням для освіти України є створення безпечних умов навчання у приміщеннях, де знаходяться діти, захищеного психосоціального середовища та напрацювання алгоритму подолання освітніх втрат.

Окреслено коло потенційних заходів, які спрямовані на послаблення негативних тенденцій, зокрема на рівні підтримки, педагогічної співпраці та педагогічного супроводу закладами післядипломної освіти. Зазначено, що викладачами запропоновано дорадницький, коучинговий та предметно-методичний напрями надолуження освітніх втрат, розроблено конкретні стратегії та інструментарій, напрацьовано механізми їх компенсації та подолання.

У статті зазначено, що тільки об'єднання спільних зусиль усіх партнерів освітньої взаємодії (школи, закладів післядипломної освіти, місцевих громад, держави), спрямованих на здійснення системних та послідовних кроків на шляху мінімізації освітніх втрат, сприятиме повноцінному відновленню та розвитку освіти в Україні.

Ключові слова: післядипломна освіта, педагогічний супровід, освітні втрати, навчальні втрати, механізми подолання освітніх втрат.

Tsybul'ska Svitlana Mykhaylivna senior lecturer of the Department of Preschool and Primary Education, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, str. Bulvarno-Kudryavska, 18/2, Kyiv, 04053, <https://orcid.org/0000-0001-5935-3351>

PEDAGOGICAL SUPPORT OF TEACHERS IN THE POST-GRADUATE EDUCATION SYSTEM REGARDING OVERCOMING EDUCATIONAL LOSSES

Abstract. The article reveals the peculiarities of providing pedagogical support by institutions of postgraduate pedagogical education to teachers of general secondary education institutions in order to overcome educational losses.

Approaches to the problem of diagnosis and compensation of educational losses in the conditions of martial law are highlighted, the mechanisms of their minimization and overcoming through the coordinated interaction of the teacher and the teacher are defined.

In order to avoid differences in the interpretation of the categorical-conceptual apparatus, we specified the essential meaning of the terms "educational" and "learning losses"; the types of educational losses are specified and the reasons leading to their occurrence are specified.

The cumulative (cumulative) nature of educational losses is emphasized and their negative impact on both an individual and the development of the state as a whole is indicated.

The factors affecting academic progress are revealed, and it was emphasized that the primary task for the education of Ukraine is to create safe learning conditions in the premises where children are located, a protected psychosocial environment and to develop an algorithm for overcoming educational losses.

A circle of potential measures aimed at weakening negative trends is outlined, in particular at the level of support, pedagogical cooperation and pedagogical support by post-graduate education institutions. It is noted that the teachers proposed advisory, coaching, and subject-methodical directions for making up for educational losses, developed specific strategies and tools, and worked out mechanisms for their compensation and overcoming.

The article states that only the joint efforts of all partners of educational interaction (schools, post-graduate education institutions, local communities, the state), aimed at implementing systematic and consistent steps to minimize educational losses, will contribute to the full restoration and development of education in Ukraine.

Keywords: postgraduate education, pedagogical support, educational losses, educational losses, mechanisms for overcoming educational losses.

Постановка проблеми. На сучасному етапі освіта в Україні перебуває у надзвичайно складних обставинах, спричинених карантинними заходами, повномасштабним вторгненням, бойовими діями, обстрілами та зруйнованими закладами. Епідемія, а потім війна обмежили доступ дітей до якісної освіти, спричинили втрати у навчанні. Зволікання з вирішенням цієї проблеми може призвести до ще більшого загострення та подальшого зниження ступеня освіченості.

Постає нагальна потреба на рівні держави розробити та запровадити національну програму подолання освітніх втрат, яка передбачає ефективні механізми компенсації, зрозумілі алгоритми дій та чіткі практичні кроки щодо їх мінімізації. Педагогічна спільнота має створити власні ефективні кейси для подолання негативних впливів на освітню галузь, запровадити плани швидкого реагування, які приведуть до успішного результату. І саме на інститути післядипломної педагогічної освіти, які надають безперервну підтримку професійного розвитку та діяльності учителя, покладена місія стати гарантом якісного освітнього процесу. У цьому контексті післядипломна освіта має не тільки забезпечувати професійне зростання учителя, але й покликана відіграти ключову роль у подоланні освітніх втрат здобувачів освіти.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Важливим для нашої роботи став аналітичний матеріал «Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання», поданий творчим колективом фахівців УЦОЯО [1]. У дослідженні Г. Бичко, В. Терещенко та Т. Вакуленко визначили поняття «освітні втрати» та «навчальні втрати», охарактеризували відмінності між ними, описали результати міжнародних та українських досліджень, а також запропонували можливі шляхи подолання навчальних втрат в Україні.

Сучасна дослідниця Ю. Назаренко узагальнила досвід мінімізації освітніх втрат, запропонований міжнародними організаціями, але розглянула його через призму специфіки української системи освіти. Зокрема вона представила результати досліджень якості знань в системі загальної середньої освіти України; схарактеризувала загальну тенденцію зниження навчальних досягнень здобувачів освіти, що пов'язано з переходом на дистанційне навчання [6].

У праці О. Топузова, М. Головка, О. Локшиної викладено перелік основних чинників, які впливають на освітні втрати, акцентовано увагу на їх кумулятивному характері та викладено авторські погляди щодо механізмів їх діагностики та компенсації; наголошено на важливості партнерської взаємодії та тісної співпраці всіх учасників освітнього процесу для подолання академічного відставання [10]. Актуальність вирішення цього завдання визначає його своєчасність і водночас залишає поле для дискусій.

Мета статті полягає у характеристиці педагогічного супроводу як інструменту реалізації допомоги та підтримки вчителів закладів загальної середньої освіти щодо подолання освітніх втрат.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі першочерговим завданням освіти України є створення безпечних умов організації освітнього

процесу, забезпечення психосоціальної підтримки його учасників та напрацювання ефективних механізмів компенсації освітніх втрат. А у подальшій перспективі – реалізація сталості та безперервності освіти у повоєнній державі. І на цих етапах інститути післядипломної педагогічної освіти відіграють вагомую роль у становленні якісної освіти: удосконалюють професійні компетентності педагогів, надають методичну та супервізійну підтримку, реалізують педагогічний супровід, сприяють особистісно-професійному зростанню педагогів в умовах освітніх змін.

На нашу думку, найбільш точно поняття психолого-педагогічного супроводу охарактеризовано у статті Г. Іванюк. Авторка вважає, що сутність поняття психолого-педагогічний супровід особистісно професійного розвитку педагогів слід розглядати як «доцільно організований процес психолого-педагогічного забезпечення суб'єктності» педагогів «зادля їхнього особистісного і професійного розвитку в контексті виконання... трудових функцій, що ґрунтуються на загальних (громадянській, культурній, лідерській, соціальній, комунікативній) і професійних компетентностях за трудовою дією». [5, с.223-224].

Таким чином, педагогічний супровід як педагогічна взаємодія рівноправних партнерів (викладачів та вчителів) забезпечує професійний розвиток педагогічних працівників та спрямована на підтримку й допомогу у вирішенні професійних проблем.

Педагогічний супровід відбувається на різних рівнях (науковому, навчально-методичному, консультативному, інформаційно-комунікативному) та реалізується на дорадницькому, коучинговому та предметно-методичному напрямках [12]. Так, надання фахівцями кваліфікованих порад, інформаційної підтримки щодо подолання труднощів професійного характеру здійснюється на рівні дорадницького напрямку педагогічного супроводу. Коучинговий напрям забезпечується проведенням тренувальних занять, які реалізують мету досягнення вчителями високого рівня розвитку професійних здібностей і навичок, здатності та готовності до виконання професійних функцій. Предметно-методичний напрям педагогічного супроводу спрямований на розвиток компетентностей вчителів, якісне виконання функціональних обов'язків та забезпечує організацію освітнього процесу на рівні вимог професійних стандартів.

Високий професіоналізм, сформовані ключові компетентності, загальна ерудованість – ці характеристики педагогів дозволять їм стати лідерами учнівства, слугуватимуть прикладом для наслідування, позитивно впливатимуть на мотивацію здобувачів освіти, надихатимуть до розвитку та творчості. Такі фахівці здатні у повному обсязі реалізувати потенціал здобувачів освіти, забезпечити їх успішність, спонукати бути корисними суспільству та державі.

У сучасних умовах на педагогів покладається важливе завдання - створення безпечного освітнього середовища у закладі загальної середньої

освіти, організація заходів зі збереження життя та здоров'я усіх учасників освітнього процесу та надолуження прогалин у знаннях. Оскільки «розширюється сфера діяльності закладу: від надання інтелектуальних ресурсів, поглиблення соціальної взаємодії між учасниками освітнього процесу до забезпечення їхньої безпеки, сприяння підвищенню культури здоров'я, реабілітації та оздоровлення ..., надання психосоціальної підтримки» [11, с.392], у центрі уваги педагога знаходиться створення захищеного освітнього простору для ефективного навчання та формування комфортного осередку для психоемоційного відновлення дитини. Адже активно навчатися, творчо працювати та гармонійно розвиватися учні можуть тільки у безпечному середовищі. Воєнна агресія сусідньої держави позбавила багатьох дітей рівного доступу до якісної освіти, позбавила можливості навчатися у звичному режимі. Війна не тільки руйнує освітню інфраструктуру та знищує заклади освіти, але й призводить до вимушеної евакуації дітей, втрати досвідчених та кваліфікованих кадрів, створює освітній вакуум, який може бути важко заповнити. Такий відтік педагогів має серйозний вплив на навчання та розвиток дітей, а також загрожує майбутньому освітньої системи в цілому. Цю проблему враховує ЮНЕСКО [8, с.13-15], висловлюючи серйозну турботу щодо наслідків війни на освітню сферу та педагогічний персонал. Організація акцентує увагу на необхідності надання підтримки вчителям та дітям, а також розв'язання проблем відтоку кадрів і відновлення освітніх систем у зоні конфліктів.

Соціально-економічні труднощі загострюють і психоемоційні проблеми. Стреси, нервові розлади, напружені стани, тривожність позбавляють вчителів здатності повноцінно працювати, а дітей - навчатися.

З метою педагогічного супроводу вчителя та надання йому дієвого інструментарію у роботі з дітьми в умовах воєнного стану Інститут післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка з перших днів березня 2022 року почав систематично проводити для педагогів онлайн зустрічі з метою забезпечення психологічної та професійної підтримки. Швидко мобілізуватися і оперативно діяти в надскладних умовах збройної агресії допоміг напрацьований досвід цифровізації та налаштованість колективу допомагати учительській громаді попри екстремальні умови. На платформі Інституту та в мережі «Телеграм» була створена сторінка, де могли зареєструватися на консультацію до 13 психологів викладачі, учителі, батьки та учні. Так упродовж березня - травня 2022 року індивідуальні консультації отримали близько 400 осіб.

Згідно з новими викликами в новому форматі почав працювати сайт дистанційної освіти [2]. Тепер на його сторінках розміщувалися анонси вебінарів психологічної, а також і фахової підтримки. Працівники Інституту ділилися рекомендаціями та порадами, як жити в умовах війни і невизначеності, як оптимізувати програму і проводити уроки, як зберігати свій ресурс і не вигорати. За період з березня по червень такі зустрічі тривали щодня, а з липня по грудень – щотижня. Усього за цей час проведено понад

300 заходів, у яких взяли участь близько 9000 осіб [3, с.8]. Із середини березня, коли загальноосвітні заклади були на вимушених канікулах, на платформі Інституту розпочала свою роботу онлайн-школа «ППО – ЗЗСО 81». Викладачі проводили уроки для учнів за усталеним розкладом. Педагоги ставили перед собою мету не стільки сформувати певні компетентності чи виконати програму, а повернути дітям відчуття звичного життя. Для школярів, що перебували за кордоном, але бажали отримувати освіту в Україні, у партнерстві із середньою загальноосвітньою школою № 81 м. Києва була створена онлайн-школа-екстернат. Географія підключень простягалася від Сіверодонецька і сягала Португалії. Після завершення навчання трьохсот учнів, атестат про повну загальну середню освіту отримали 57 здобувачів освіти.

У січні 2023 року відбулися перші очні зустрічі з учителями в «Зимовій школі професійного розвитку педагогів». Кафедра дошкільної та початкової освіти ІПО провела опитування вчителів початкової школи з метою виявлення запитів учителів та моніторингу змін, які відбулися зі школярами та педагогами. 46% із 153 опитаних вчителів зазначили зниження рівня мотивації учнів; 43% відзначили у дітей труднощі з почуттям відповідальності; близько 47% помітили зниження уваги та концентрації; 34% звернули увагу на погіршення пам'яті учнів; 26% вчителів підкреслили зростання у дітей потреби у спілкуванні та взаємодії одне з одним. Рис. 1.

Виклики, які довелося долати учителям в умовах воєнного стану, насамперед були пов'язані з відсутністю відчуття безпеки. Зокрема освітяни зазначали, що навчання у такій важкій час вимагає більших затрат внутрішніх ресурсів, оскільки доводиться швидко опановувати себе, керувати власними емоціями та станами, приховувати від дітей внутрішнє хвилювання і транслювати спокій та позитив.

У перші місяці війни під час активної фази бойових дій значні труднощі були пов'язані і з організацією уроків: відсутність світла та інтернету, часті тривоги ставали об'єктивною перешкодою для проведення занять.

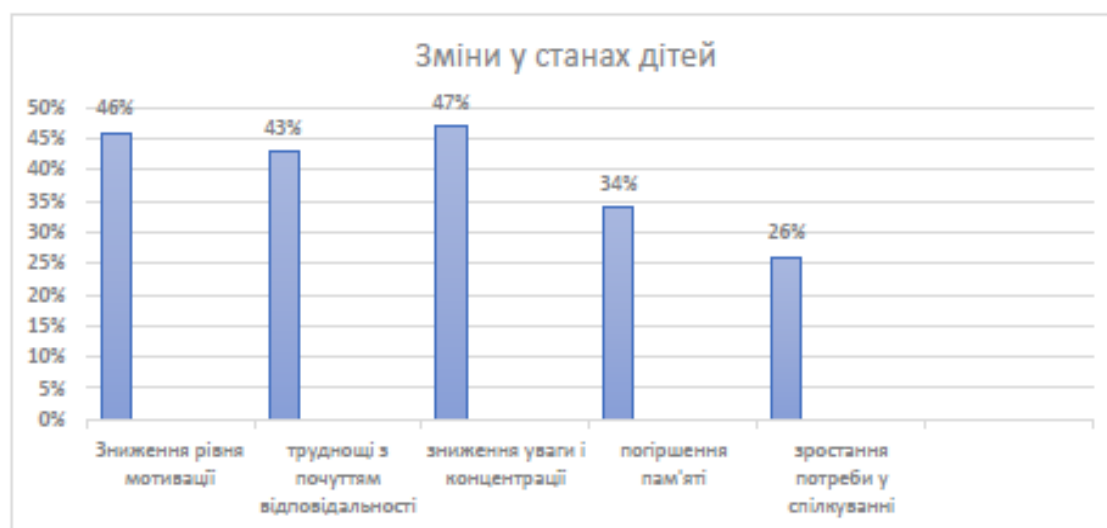

Рис.1. Зміни у станах дітей

У подальшому учителі одночасно працювали у класі і паралельно вели трансляцію для дітей, що навчалися за сімейною формою та підключалися дистанційно. У деяких закладах загальної середньої освіти обрали іншу форму роботи: педагоги проводять урок двічі: вранці - в offline, а після обіду - у online-режимі (GoogleMeet, ZOOM, Classroom, Microsoft Teams) для школярів, що перебувають за кордоном, і прагнуть отримати українську освіту. Інших від усталених потребували підходи до планування: доводиться продумувати кілька варіантів проведення уроку, оскільки неможливо передбачити кількість дітей на занятті, чи лунатимуть тривоги, чи працюватимуть технічні засоби. Свої корективи внесла війна і в емоційну сферу. Підвищений рівень стресу та тривожності, відчуття незахищеності та безпорадності впливають на почуття благополуччя школярів та педагогів, заважають ефективній життєдіяльності та якісному навчанню. Доводиться виділяти додатковий час на вправи підтримки та стабілізації психоемоційного стану дітей та побудови ефективної і безконфліктної комунікації.

З метою забезпечення педагогічного супроводу вчителів працівники Інституту підвищення кваліфікації проводили заняття з актуальних питань: особливості проведення уроків у воєнний час, створення безпечного та захищеного освітнього простору у закладі освіти та на онлайн-уроці, торкалися делікатних питань, як говорити з дітьми про війну та як допомогти пережити втрату близьких. Низка тренінгів, лекцій, майстер-класів була спрямована на формування предметних компетентностей слухачів. Викладачі Інституту післядипломної освіти підтримують тісний зв'язок зі шкільними громадами, постійно вивчають їх професійні інтереси та проводять виїзні лекції на запит закладів освіти м. Києва. Особливу увагу викладачі приділили порадам щодо виявлення та подолання освітніх втрат школярів.

Слід зазначити, що «освітні втрати сьогодні розглядаються як комплексний показник освітньої системи загалом та особистісних здобутків, зокрема» [10]. Аналіз літературних джерел дозволяє стверджувати, що ряд учених освітні втрати прирівнюють до навчальних втрат, які є «прогалинами у конкретних знаннях та специфічних навичках, академічним регресом учня, що виникають внаслідок тривалої перерви освітнього процесу» [13].

Отже, освітні втрати - недосягнення школярами певних результатів навчання, визначених освітніми стандартами. Саме вимоги Державних стандартів та освітніх програм, розроблених для певного етапу та рівня здобуття освіти, є критеріями (параметрами, мірою) визначення навчальних втрат. Але, оскільки освіта є інтегральним процесом, що поєднує навчання, виховання, розвиток та соціалізацію, то, освітні втрати треба розглядати у більш широкому контексті, пов'язуючи втрати в освіті не тільки з академічним регресом, це ще й виховні втрати і загалом гальмування всебічного розвитку учнів: когнітивного, інтелектуального, соціально-емоційного, психологічного.

«Навчальні втрати, або втрати в навчанні, – це будь-яка втрата знань, умінь, навичок тощо чи їх недоотримання та/або уповільнення чи зупинка

академічного прогресу через паузи в навчанні конкретного учня» [1, с.8]. Вони зумовлені як індивідуальними обставинами (тривалі пропуски учнями занять через особистісні причини), так і масштабними надзвичайними подіями (пандемії, екологічні катаклізми, суспільні потрясіння, війна) [6]. Розрізняють два види навчальних втрат: регрес знань через особливості роботи пам'яті («забування») та навчання, яке не відбулося з певних причин, тому потенційні знання не стали реальними – втрачені можливості. Як ми зазначили, навчальні втрати визначають за певними показниками, що містяться у вимогах освітніх стандартів для кожного етапу здобуття освіти.

Вимірюються навчальні втрати у рівнях та балах, які школярі отримують на всіх ключових етапах навчання (тестові, діагностувальні, інші перевірки роботи), за результатами локальних чи загальнодержавних моніторингів, централізованих онлайн-платформ для вимірювання навчальних втрат і надолуження навчального матеріалу. Результати умовно переводять у місяці чи роки навчання (20 балів еквівалентно 1 року навчання). Отже, навчальні втрати – це різницевий показник між результатами кількох вимірювань. Зазвичай експерти беруть для обчислень виміру навчальних втрат бали PISA [7].

Моніторинг, проведений у 2022 році, продемонстрував значне відставання школярів з України від своїх однолітків з інших країн: показники з математики та природничих дисциплін різняться у півтора роки, читання – у два з половиною роки. Загалом за час із 2018 до 2022 року, за даними PISA, результати знизилися з математики на 12 балів, з природничих предметів – на 19 балів і з читання – на 38 балів. Невтішні результати продемонстрували і випускники початкової школи. Дані, отримані на Загальнодержавному зовнішньому моніторингу якості початкової освіти, засвідчують зниження рівня читацької та математичної компетентностей [4]. Різниця у порівнянні результатів 2018 та 2021 року становить відповідно 3,9 та 3,1 бали. Тобто у відсотках частка дітей, що не подолали базового порогу в оволодінні зазначеними компетентностями, збільшилася на 3,7 %. Слід зазначити, що результати хлопчиків на 4,6 бала вищі за показники дівчаток, проте загалом за три роки досягнення хлопчиків майже не змінилися, а от у дівчаток відслідковується істотне зниження на 5,9 балів. Із читання дівчатка мають вищі результати, ніж хлопчики. Але загалом із 2018 року результати хлопчиків практично не змінилися, а от у дівчаток зменшилися на 5 балів.

У грудні 2022 - січні 2023 навчальному роках Державною службою якості освіти України було проведено дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни та досліджено стан сформованості ключових компетентностей школярів у містах та сільській місцевості. Учителі початкових класів зазначили погіршення результатів з 4 предметів: українська та іноземна мова, математика, літературне читання. Результати з інших предметів не змінилися (мистецтво, дизайн і технології, фізкультура, інформатика, «Я досліджую світ»). Слід зауважити, що погіршення рівня знань

у більшій мірі зафіксували вчителі сільської місцевості, ніж вчителі міських шкіл. Тепер цей розрив за підрахунками дослідників становить понад 4,5 роки навчання.

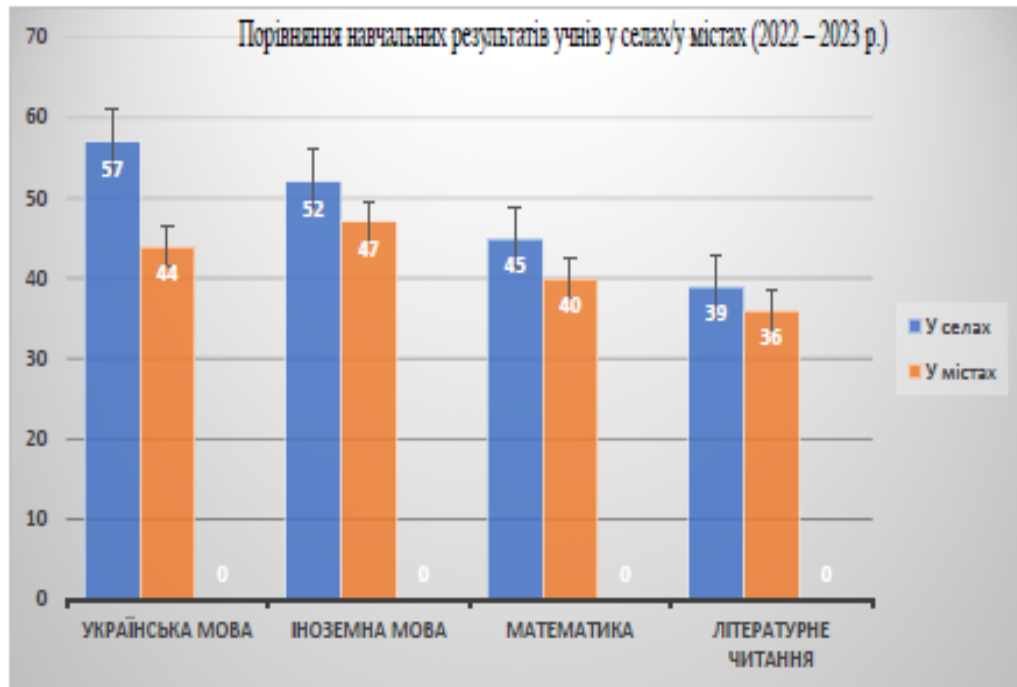

Рис. Порівняння навчальних результатів учнів у селах/у містах (2022 – 2023 р.)

ІПО Київського столичного університету імені Бориса Грінченка було проведено власне дослідження навчальних досягнень учнів із метою виявлення прогалин у засвоєнні ключових тем з української мови та літератури, математики, історії України, фізики, хімії. Загалом було задіяно близько 21000 учнів. Результати моніторингу узагальнено й надано кожному закладу освіти для додаткового опрацювання окремих тем у II семестрі 2022-2023 н.р. Адже проблема зростання освітніх втрат має негативний вплив не тільки на рівень поточних знань, але й трансформує освітню траєкторію індивідуального розвитку учня в майбутньому.

Усвідомлення процесів, що відбуваються в освіті, вимагають відповідної реакції політиків, теоретиків та практиків освіти, які мають відповідати на виклики, пропонувати стратегії та рішення для їх успішного подолання. Інститути післядипломної освіти як форпости практико орієнтованого навчання розпочали активно підтримувати і допомагати учительству для реалізації нових підходів до навчання, яких потребує освіта України на сучасному етапі. Значний досвід напрацював колектив Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Основою для побудови власної стратегії стали Рекомендації «Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти:

вимірювання та механізми подолання» [9] від 11 травня 2023 року, затверджені Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій 7 червня 2023 року, у якому охарактеризовано механізми та визначено інструменти подолання освітніх втрат. Зокрема викладачі курсів підвищення кваліфікації

- допомагають адаптувати освітні програми, за якими працюють загальноосвітні заклади, до сучасних вимог;
- розробляють змістове та методичне наповнення до ключових навчальних тем, що потребують надолуження;
- розробляють якісний освітній контент для діагностування та внутрішнього моніторингу;
- розробляють конкретні механізми компенсації освітніх втрат;
- надають консультації та методичну підтримку вчителям для роботи зі школярами, які мають навчальні втрати.

Увесь напрацьований матеріал для керівників закладів, педагогів та асистентів, практичних психологів, учнів, батьків щодо їх діяльності в умовах воєнного стану було зібрано у двотомному методичному посібнику «Порадник III: Діяльність закладів освіти, педагогів, психологів в умовах воєнного стану». На його сторінках розміщено практичні поради, описано ефективні методики, технології, прийоми і форми психолого-педагогічної роботи. Корисними для освітян стануть «Рекомендації практичним психологам закладів освіти щодо надання психологічної допомоги всім учасникам освітнього процесу»; посібники «Діяльність психологічної служби закладу освіти в умовах воєнного стану»; «Тренінги та техніки для роботи психолога з педагогами та учнями під час війни».

Питання інтеграції дітей з особливими освітніми потребами у загальноосвітній простір є надзвичайно актуальним, особливо у контексті тих умов, у яких сьогодні реалізується освіта. Тож «Словник інклюзивності», створений для педагогів та батьків щодо підтримки навчання дітей з особливими потребами, стане підтримкою і добрим порадником у питаннях подолання такими дітьми освітніх труднощів, допоможе створити для них належні умови, підкаже, як підтримати учнів та зробити навчання радісним.

Партнерська взаємодія – це ключ до успішного подолання освітніх втрат.

Викладачами Інституту післядипломної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка як безпосередніми партнерами педагогічної співпраці між закладами загальної середньої та післядипломної освіти розроблено комплексну стратегію подолання освітніх втрат та напрацьовано алгоритм дій, який допоможе педагогам успішно працювати зі школярами.

Шляхи вирішення проблеми:

1. Аналіз сильних сторін своїх учнів та визначення їх зони розвитку.
2. Коригування та адаптація освітніх програм і навчальних планів до потреб закладу.

3. Ефективне використання варіативної складової (збільшення кількості годин з ключових предметів або виділення часу на проведення індивідуальних та групових консультацій учнів).

4. Впровадження дієвих способів мотивації учнів через використання інтерактивних, ігрових, діяльнісних, проєктних методів навчання та сучасних цифрових технологій (LearningApps, GIOS, Matific, Padlet, Plikers, Worldwall).

5. Застосування технології диференційованого навчання (від створення різнорівневих завдань та груп у одному класі до диференційованих класів).

6. Використання формувального оцінювання.

7. Забезпечення психоемоційної та соціальної підтримки дітей.

8. Проведення додаткових занять у канікулярний час, організація літніх таборів різного спрямування: мовно-комунікативні, природничо-математичні.

9. Співпраця і тісний зв'язок з батьками.

Алгоритм дій для педагога:

1. Провести діагностику та скоригувати календарні плани, гнучко об'єднавши матеріал, який треба надолужити, з новими темами.

2. За результатами діагностики скласти план індивідуальної підтримки окремих учнів із надолуження навчальних втрат.

3. Запланувати матеріал для самостійного опрацювання з обов'язковим подальшим контролем (діагностувальні роботи, тести в онлайн режимі).

4. Щодня планувати повторення навчального матеріалу.

5. Ознайомлення з новим матеріалом проводити через пошуково-дослідницькі завдання.

6. Застосовувати прийоми візуалізації та впроваджувати інтерактивні методи навчання.

7. Створення завдань за принципами диференційованого підходу.

8. Відслідковувати динаміку надолуження навчальних втрат.

9. Провести повторну діагностику. Порівняти отримані результати з попередніми.

10. Корекція і прогнозування подальшої роботи.

Ці кроки будуть мати позитивний результат за умови системної, продуманої організації з урахуванням особливостей кожного окремого закладу освіти, класу, учня. Тісна співпраця викладацького колективу ІПО із закладами освіти засвідчує інтерес учителів до запровадження у роботу з дітьми результатів наукових досліджень, які презентують науково-педагогічні працівники кафедр та навчально-методичного центру професійного розвитку педагогів. Інститут і в подальшому планує працювати у напрямку покращення професійно-практичної підготовки фахівців, має на меті впроваджувати активні форми, методи, прийоми проведення навчальних занять з використанням цифрових технологій та штучного інтелекту, створювати сучасні електронні курси для усіх дисциплін очної та дистанційної форми навчання.

Висновки. Отже, консолідація зусиль усіх зацікавлених сторін освітньої взаємодії (школи, закладу післядипломної освіти, громадських ініціатив, місцевих громад, держави) сприятиме здійсненню системних та послідовних кроків на шляху мінімізації освітніх втрат. Основними напрямками їх надолуження є реалізація корекційних програм та програм адаптивного навчання, напрацювання ефективного та дієвого інструментарію діагностувального оцінювання, впровадження практичних механізмів компенсації освітніх втрат.

У складних умовах воєнної агресії заклади післядипломної освіти продовжують надавати комплексну підтримку педагогам на різних рівнях: науковому, навчально-методичному, консультативному, інформаційно-комунікативному. Здійснюють науковий супровід, допомагають у реалізації інноваційних технологій, консультують щодо впровадження ефективних методів навчання, спрямованих на надолуження освітніх втрат школярів. Підтримують і мотивують педагогів до професійного зростання та неперервного самовдосконалення, творчого мислення, ефективного спілкування та партнерської взаємодії, психологічної стійкості та інноваційної діяльності. Адже тільки спільними зусиллями усіх учасників освітнього процесу можемо сприяти повноцінному відновленню та розвитку сучасної освіти в Україні.

Література:

1. Бичко Г., Терещенко В. Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та подолання. Вакуленко Т. (наук. консульт.) URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf (дата звернення: 28.03.2024).
2. Дистанційна платформа ІПО. URL: <https://elearning.ipo.kubg.edu.ua/?redirect=0> (дата звернення: 28.03.2024).
3. Звіт-2022 (Київський університет імені Бориса Грінченка). URL: https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/rektorat/zvity_2022/zvit_2022.pdf (дата звернення: 28.03.2024).
4. Звіт ЗЗМЯПО (сайт Українського центру оцінювання якості освіти). URL: <https://testportal.gov.ua/zvity-dani-2/> (дата звернення: 28.03.2024).
5. Іваниук Г.І. Психолого-педагогічний супровід особистісно професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах освітніх змін. *Перспективи та інновації науки*. (9(27)). С. 219-231. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/45300/1/H_Ivaniuk_PTAIN_9_27_FPO.pdf (дата звернення: 28.03.2024).
6. Назаренко, Ю. (2022). Освітні втрати: підходи до вимірювання та компенсації. URL: https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/zapyska_osvitni-vtraty.pdf (дата звернення: 28.03.2024).
7. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018 / кол. авт.: М. Мазорчук (осн. автор), Т. Вакуленко, В. Терещенко, Г. Бичко, К. Шумова, С. Раков, В. Горох та ін.; Український центр оцінювання якості освіти. Київ : УЦОЯО, 2019. 439 с. URL: https://testportal.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf (дата звернення: 28.03.2024).
8. Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти: оглядове видання / Локшина О. та ін.; за заг. ред. Топузова О., Локшиної О.; Нац. акад. пед. наук, Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Пед. думка, 2022. – 66 с. URL: https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/Education_and_war_book_NEW1.pdf (дата звернення: 28.02.2024).

9. Про слухання у Комітеті Верховної ади України з питань освіти, науки та інновацій 11 травня 2023 року на тему: «Освітні втрати й освітні розриви на рівні загальної середньої освіти: вимірювання та механізми подолання». URL: https://kno.rada.gov.ua/news/main_news/76132.html (дата звернення: 28.03.2024).

10. Топузов О., Головка М., Локшина О. Освітні втрати в період воєнного стану: проблеми діагностики та компенсації. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/640/632> (дата звернення: 28.02.2024).

11. Цибульська С. М. Безпечне середовище освітнього простору школи. Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 3 березня 2023 р., м. Тернопіль. С. 386-394. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/44867/1/S_Tsybulska_OBOSVSPtR_IPO.pdf (дата звернення: 28.03.2024).

12. Шевчук С. С. Сутність і складові технології науково-методичного супроводу у системі післядипломної освіти. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732053/1/%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf> (дата звернення: 28.03.2024).

13. Huong, L. T., Na-Jatturas, T. The COVID-19 induced learning loss – What is it and how it can be mitigated? The Education and Development Forum. 2020. May 18.

URL: <https://www.ukfiet.org/2020/the-covid-19-induced-learning-loss-what-is-it-and-how-it-can-be-mitigated/> (дата звернення: 28.03.2024).

References:

1. Buchko H., Tereshchenko V. Navchalni vtraty: sutnist, prychny, naslidky ta podolannia (Vakulenko T. (nauk. Consult.) [Learning losses: essence, causes, consequences and decline.] Retrieved from https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf [in Ukrain]

2. Dystantsiina platforma IPO [Remote IPO platform.] Retrieved from <https://elearning.ipo.kubg.edu.ua/?redirect=0> [in Ukrain]

3. Zvit-2022 (Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka) [Report-2022 (Kyiv University named after Borys Grinchenko)] Retrieved from https://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/rektorat/zvity_2022/zvit_2022.pdf [in Ukrain]

4. Zvit ZZMYAPO (sait Ukraïnskogo tsenru otsynyuvannia yakosti osvity) [ZZMYAPO report (site of the Ukrainian Center for Evaluation of the Quality of Education)] Retrieved from <https://testportal.gov.ua/zvity-dani-2/> [in Ukrain]

5. Ivaniuk H. Psykhologo-pedagogichnyi suprovid osobystisno profesiinogo rozvytku maibutnih pedagogiv v umovah osvithih zmin. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*. [Psychological and pedagogical support of personal professional development of future teachers in conditions of educational changes. *Perspectives and innovations of science*] Retrieved from https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/45300/1/H_Ivaniuk_PTAIN_9_27_FPO.pdf [in Ukrain]

6. Nazarenko Yu. Osvitni vtraty: pidhody do vymiruvannia ta kompensatsii [Educational losses: approaches to measurement and compensation] Retrieved from https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/zapyska_osvitni-vtraty.pdf [in Ukrain]

7. Natsionalnyi zvit za rezultatamy mizhnarodnogo doslilzhennia yakosti osvity PISA-2018 / kol. avt M.Mazorchuk & inshi. Ukraïnskyi tsentr otsiniuvannia yakosti osvity. Kyiv: UTsOYaO [National report on the results of the international study of the quality of education PISA-2018] Retrieved from

https://testportal.gov.ua/wpcontent/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf [in Ukrain]

8. Osvita v realiih viiny: oriientyry mizhnarodnoi spilnoty: ogliadove vydannia / Lokshyna O. & Topuzov O. [Education in the realities of war: guidelines of the international community: review edition / Lokshina O. et al.; in general ed. Topuzova O.] Retrieved from https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2022/08/Education_and_war_book_NEW1.pdf [in Ukrain]

9. Pro slukhannia u Komiteti Verkhovnoi Rada Ukrainy z pytan osvity, nauky ta innovatsii 11 travnia 2023 roke Osvitni vtraty I osvitni rozryvy na rivni zagalnoi serednioi osvity: vymiriuvanniz nf mekhanizmy podolannia [About the hearing in the Committee of the Verkhovna Rada of Ukraine on Education, Science and Innovation on May 11, 2023 on the topic: "Educational losses and educational gaps at the level of general secondary education: measurement and mechanisms of overcoming."] Retrieved from https://kno.rada.gov.ua/news/main_news/76132.html [in Ukrain]

10. Topuzov O, Gholovko M, Lokshyna O. Osvitni vtraty v period voiennoho stanu: problema diagnostyky ta kompensatsii [Educational losses during the period of martial law: problems of diagnosis and compensation] Retrieved from <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/640/632> [in Ukrain]

11. Tsybulska C. M. Bezpechne seredovyshe jsvitniogo prostoru shkoly. Organizatsia bezpechnogo osvitiogo seredovyshe – vyklyk suchasnoati: perspektivy ta rishennsa: materialy Vseykrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 3 bereznia 2023, m. Ternopil [Safe environment of the educational space of the school. Organization of a safe educational environment - a modern challenge: perspectives and solutions: materials of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, March 3, 2023, Ternopil] Retrieved from https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/44867/1/S_Tsybulska_OBOSVSPtR_IPO.pdf [in Ukrain]

12. Shevchuk S.S. Sutnist i skladovi tekhnologii naukovo-metodychnouj suprovodu u systemi pislidyplomnoi osvity [The essence and component technologies of scientific and methodological support in the postgraduate system] Retrieved from <https://lib.iitta.gov.ua/732053/1/%D0%A8%D0%B5%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf> [in Ukrain]

13. Huong, L.T., Na-Jatturas, T. The COVID-19 induced learning loss – What is it and how it can be mitigated? The Education and Development Forum. 2020. May 18.

URL: <https://www.ukfiet.org/2020/the-covid-19-induced-learning-loss-what-is-it-and-how-it-can-be-mitigated/>